

PÉLDAÉRTÉKŰ ALTERNATÍV GAZDÁLKODÓK

Javaslatok az európai mezőgazdaság környezeti és gazdasági fenntarthatóságának biztosítására, Dr. Molnár Mariann, 2023. Letöltés: bit.ly/AlternativMezogazdasag

BEKECS MÁTYÁS

Pusztakettős tanya
mbekecs@gmail.com

Hogyan kezdtünk el gazdálkodni?

A családban rajtam kívül mindenki agrármérnök végzettségű, jómagam műszaki menedzserként végeztem, ami közelebb áll a közgazdászhoz. Az egyetem elvégzése óta érdeklődöm igazán a gazdálkodás iránt. Volt szerencsém többfelé megfordulni a világban, ahol többek között a mezőgazdaság területén is szereztem tapasztalatokat és rálátást más megközelítésekre. A szüleim 2009 óta nem szántanak. Én 2010-ben jöttem haza külföldről és kezdtem el a családi gazdaságban dolgozni, amit végül 2016-ben vettem át szüleimtől. Ekkor már 500 hektáron gazdálkodtunk, de még konvencionális rendszerben. 2019-ben már elkezdtünk kísérletezgetni, próbáltuk megújítani a talajt, minimálisra csökkentettünk a vegyszerhasználatot, de végül 2021-ben Gabe Brown Porból élet című könyve hatására összeraktam egy holisztikus koncepciót, ami főleg alternatív amerikai modelleken alapul. Bár a fokozatosság elve mentén lehet igazán egy új rendszert felépíteni, én kihasználva az akkori alacsony termelési szín-

tünket, egy huszárvágással alapjaitól kezdtem el újraépíteni a rendszert.

Technológiai megfontolásaink

Engem az átállás nagyon motivál, mert egy olyan rendszer és ökoszisztéma kialakításán dolgozunk, ami a gyerekeim életében is működni fog, egy olyan értékrenddel és életvitellel, amit remélem majd ők is szívesen csinálnak. Tehát az alapoktól felfelé egy integrált regeneratív rendszert igyekszünk megvalósítani, amiben a biodiverzitás is nagyon fontos szerepet kap. Az átállást a költségek drasztikus visszaszorításával, a talajok újraépítésével kezdtük el. Hogy ne menjünk tönkre, a költségek csökkentése mellett a legelő szarvasmarha állomány megerősítésével és az uniós támogatások visszaforgatásával lépünk előre. Fontos, hogy a rendszernek másolhatónak is kell lennie, mert ha körülöttünk sivatag lesz, akkor az oázis sem marad fent. Az új rendszer a természet törvényein alapul, és ezért ez a legjobb rendszer, ami csak létezik. A természet rengeteget segít, ezért sem szabad vassal és gázolajjal megpróbálni irányítani. Amikor egy komplex öntözési rendszert is kidolgoztunk, akkor jöttem rá, hogy inkább felkészítjük a talajokat a víz befogadására és tárolására, visszahozzuk a tájba a vizet, és törekszünk arra, hogy meg is tartsuk azt a talajban. Emellett vizes élőhelyekkel, széltörő- és árnyékoló erdősávokkal mikroklimát igyekszünk biztosítani és így talán reményeink szerint az öntözésre nem is lesz szükség.

Termelési módszereink

Nem használunk műtrágyát, vegyszereket, sem kémiai, sem mechanikai gyomirtást, törekszünk a rovarvilág és az állattartás teljes integrálására. Polikultúrákat vetünk, például helyi tájfajta őszi búzát őszi borsóval és olajlennel, őszi árpát panon bükkönnyel, talajművelő retekkel, tehát a nitrogén megkötését és a biodiverzitás növekedését próbáljuk elősegíteni. Itt nem az intenzitás számít, hanem a növények ellenálló képessége. Az élő gyökereket igyekszünk minél tovább a talajban tartani és például alávetéssel biztosítani, hogy minél tovább legyen élő, zöld növény a termőföldeken.

Az állataink eddig fél évig legelőkön, fél évig pedig egy mélyalmos, bála etetéses rendszerben, karámban voltak tartva. A takarmány termelésétől a trágya kihordásig ezt a tartásmódot kilenc munkaművelettel, hatalmas gépi beruházással lehetett csak kivitelezni. Komoly energia, pénz és humán erőforrást igényelt. Ehhez képest az új regeneratív rendszerünkben az állat kimegy magától, nem csak gyepen és legelőn, hanem szántón is legel és megrágyazza a területet. Ennek sokkal kisebb az ökológiai lábnyoma, mint bármilyen egyéb rendszernek. Idéntől jelentősen csökkentettük az állattartási költségeket is azzal, hogy amikor csak lehet, legeltetünk.

Módszereink kihívásai

Ha valaki csak egy elemet próbál a rendszerből beilleszteni a saját konvencionális rendszerébe, akkor az nem fog működni. A kihívás tehát az, hogy egy teljesen új rendszert úgy kell felépíteni, hogy közben anyagilag ne menjünk tönkre. A gyepgazdálkodás és a regeneratív állattartás mellett a szántóföldi növénytermesztést is meg szeretnénk őrizni úgy, hogy a termelés részletei egy komplex rendszerré álljanak össze. A felvásárlói árak annyira le vannak szorítva, ehhez képest az élelmiszer a boltokban annyira drága, hogy abból sem a gazda, sem a fogyasztó nem jár jól. Ezért cél, hogy a kihívások ellensúlyozására kész termékeket értékesítsünk. Sajt és tejtermék feldolgozót már építettünk, hosszú távon majd a hússal is ez

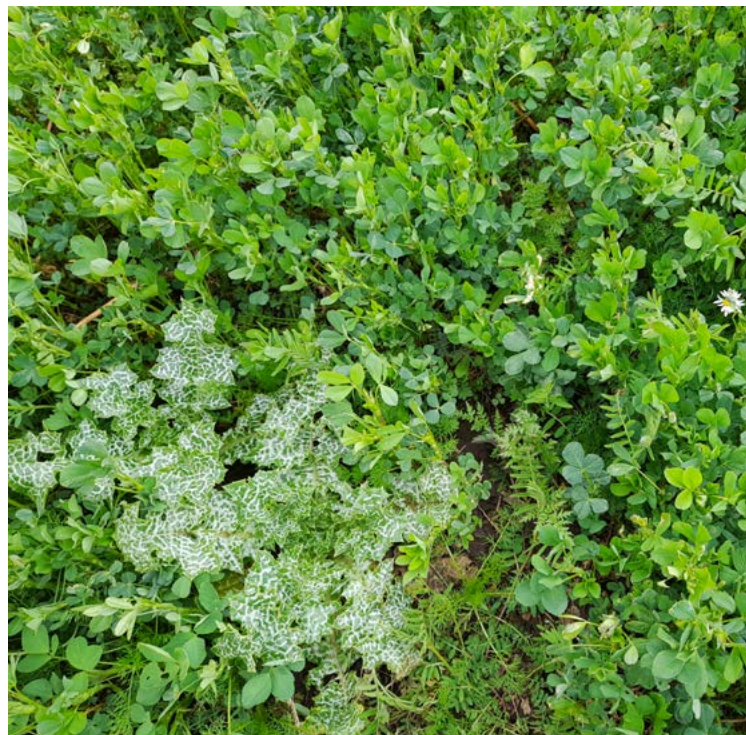
a terv, de ezen még dolgoznunk kell. Ideális lenne, ha a termelők nem szorulnának támogatásokra, hanem egészséges ételmelet tudnának tudatos és tájékozott fogyasztóknak értékesíteni, akik keresik és megbecsülik, amit kapnak.

Gazdasági fenntarthatóság

Mind a piac, a munkaerőhiány, a hitelállományok, mind pedig az időjárás (pl. aszály) miatt igen kiszolgáltatott a gazdatársadalom. A regeneratív rendszerben nem az árbevételre és a termésátlagra kell koncentrálni, hanem a profitra. Itt nehezen lesz 70 mázsás búza, csak mondjuk 30. De amellet lesz még rajta 20 mázsa borsó is, és az egész olyan alacsony önköltségi áron valósítjuk meg, hogy ha nem tudom learatni a terményt, csak mondjuk lelegetetni, már akkor is megérte. Így a gazdaságunk már 2 tonna búza/ha mellett is profitot termel. Aki a volumenre megy az kiszolgáltatott lesz, mert az önköltségei miatt minimum 5-6 tonnát kell termelnie, hogy nullára jöjjön ki. Egy aszály, egy váratlan input áremelkedés az egész rendszert borítja, és eközben a sok vegyszer és műtrágya használatával a talajok termőképessége is tovább romlik. Emellett fontos, hogy rövid ellátási láncban, feldolgozott terméket értékesítsünk, ha pedig van rá igény, akkor közösségi gazdálkodásra is lehetőség van. Szívesen működneek együtt egy pékséggel, hentesel/húsfeldolgozóval, zöldségtermelővel, halgazdálkodóval, akár egy sajtkészítővel is. Ha van, aki a munkát elvégzi, akkor rengeteg lehetőség adódhat.

A konvencionális gazdálkodásról

A konvencionális gazdálkodásban számunkra az volt a legnehezebb, hogy állandó függőségben voltunk mindenkitől és mindentől, amik tőlünk teljesen független tényezők voltak. Ez komoly stresszt generált. Ebből a szemszögből nézve nem lehet felfogni a regeneratív gazdálkodást, mert teljesen rendszeren kívüli. Nekem ezt könnyebb volt elfogadni, mint azoknak, akik ezt tanulták az egyetemen. Így tudom vizsgálni, hogy ha a levegő tele van nitrogénnel, minek vesszük 300 000 Ft/tonna áron a műtrágyát, ha a nagyja nem is hasznosul? Az intenzív konvencionális rendszerek csak rövidtávon nyereségesek, hosszú távon csak

egyre nagyobb költségek mellett tudnak termelni. Az egészségesen működő talajoknál nincs jobb megoldás, mert nem nagyon kell rá plusz anyagokat bevinni, és mégis fenntartják magukat. Mi nagy utat tettünk már meg így is, de tovább szeretnénk építeni a rendszert. Biztos vagyok abban, hogy a módszereink részleteibe bele lehet kötni, de összességében az a lényeg, hogy ki mennyit és merre halad. Az állattenyésztés-ellenes lobbis nagyon erős, pedig állattartás nélkül ezek a rendszerek nem működőképesek. Ökológiai szempontból nem fenntartható az ipari állattartás, de itt egy új alternatíva kidolgozásáról van szó.

Nézeteink, módszereink alkalmazhatósága

Úgy gondolom, hogy a természetet kell elsősorban figyelni. Azt is mondhatnám, hogy ha esik, ha fúj, az szinte mind jó egy regeneratív rendszernek. Az állatok ebben nagyon sokat segítenek, mert például úgy vetek mindent, hogy le tudjam aratni, de ha nem tudnám, akkor lelegettetem. Ha esetleg ez sem sikerül, akkor lekaszálok, és vagy ott hagyom mulcsnak, vagy pedig bebálázom és megpróbálom helyben megetetni az állatokkal. A lényeg, hogy a szerves anyag oda kerüljön vissza, ahonnan jött.

A regeneratív gazdálkodás nagyon kontextusfüggő. Ami nálam működik, az másnál nem fog. De ha az elvek rendben vannak és sikerül a célt meg-

„A gazdaságot én már az unokáimnak építem és ez egy életen át tartó kaland.”

határozni, akkor a módszerek is adják magukat, ezért érdemes állandóan képezni magunkat. Allan Savory által tartott, illetve más regeneratív gazdálkodással kapcsolatos továbbképzésekre eljárók, és igyekszem mindenkitől tanulni. Hidakat kell építeni, keresni azt, hogy mi az a 80% amiben egyetértünk, hátha találunk egy olyan rendszert, ami működik.

További céljaink

- Vizes élőhely kialakítása, további agrárökológiai-, agrárerdészeti fejlesztések kivitelezése, széltörő és árnyékoló (mezővédő) erdőszávok tervezése, kivitelezése;
- Községi mezőgazdaság kialakítása, turisztikai fejlesztések.

Javaslataink

- Akinek van állata, azt kellene még megfogni a regeneratív módszerekkel, és akkor talán másokat is lehetne az átállásra bátorítani. Az állattenyésztés az 365 napos munka, de a rendszer kiutat adna a kilátástalanságból. Egyéni szinten indul a változás.

